

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Milan Staněk

**Konkurz a vyrovnání z pohledu správce
konkurzní podstaty**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Michal Černý Ph.D.

Olomouc 2008

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Michalu Černému Ph.D. Za odborné vedení a konzultace nezbytné pro realizaci předkládané práce.

V Olomouci dne 28.4.2008

Jméno a příjmení autora: Staněk Milan
Instituce: Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce: Konkurz a vyrovnání z pohledu správce konkurzní podstaty
Vedoucí práce: Mgr. Michal Černý, Ph.D.
Počet stran: 39
Rok obhajoby: 2008
Klíčová slova: konkurz, insolvence, oddlužení

Anotace v českém jazyce

Ekonomický růst našeho hospodářství s sebou přináší nejen pozitiva v podobě zvyšující se konkurenceschopnosti na zahraničních trzích nebo rostoucí životní úroveň obyvatelstva, ale i negativa v podobě bankrotu. Osmnáct let vývoje tržní ekonomiky potvrdilo, že neviditelná ruka trhu funguje neúprosně. Toto je nástin možností řešení úpadku z pohledu platné legislativy.

Anotace v anglickém jazyce

The economic growth of the Czech republic brings not only positives in the form of the increasing competitiveness on foreign markets or increasing life standard but also negatives in the form of bankruptcy. The eighteen years of development of the market economy confirmed that the hidden hand of the market works relentlessly.

OBSAH:

I.	Úvod	5
II.	Řešení úpadku podle Zákona o konkurzu a vyrovnání	5
	1. Úpadek, insolvence, předlužení	6
	2. Společné a rozdílné rysy konkurzního a vyrovnávacího řízení	8
	3. Správce konkurzní podstaty	8
	4. Dokumenty předkládané správcem konkurzní podstaty	14
	5. Soupis konkurzní podstaty a seznam přihlášených pohledávek	14
	6. Konečná zpráva o zpeněžování konkurzní podstaty	18
III.	Řešení úpadku podle Insolvenčního zákona	20
	1. Konkurz	28
	2. Reorganizace	33
	3. Oddlužení	36
IV.	Závěr	39
V.	Seznam použitých zkratk	
VI.	Seznam použité literatury	

I. Úvod

1. října 1991 se vrátil do našeho právního řádu zákon upravující úpadek ekonomických subjektů a jeho soudní řešení. V současné době stále platný Zákon č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání je označován jako zákon na ochranu věřitelů. Na řadu věřitelů doléhá stále tíživěji stav, kdy jejich pohledávka zůstává neuhrazena, a tak se uchylují k závažnějšímu řešení majetkových poměrů dlužníka a obracejí se na soud s návrhem na prohlášení konkurzu. Počet prohlášených konkurzů má rostoucí tendenci, ale ne každý návrh na prohlášení konkurzu i prohlášením konkurzu končí. Rovněž postup vyrovnávacího řízení je velmi málo využíván. Některé konkurzy trvají až pět let, ve zvláště složitých a komplikovaných případech i déle. Dlouhá doba od prohlášení konkurzu do jeho ukončení nabytím právní moci rozvrhového usnesení většinou brání naplnění účelu zákona - uspokojení pohledávek věřitelů v reálném čase. Na konkurzní a vyrovnací řízení zahájená před 1.1.2008 se použije dosavadní Zákon o konkurzu a vyrovnání, který nahradil s účinností od 1.ledna 2008 zákon č.182/2006 Sb. Insolventní zákon.

II. Řešení úpadku podle Zákona o kurzu a vyrovnání

Konkurzní a vyrovnávací řízení je upraveno zákonem č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, který je v současné době platný ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 (jeho úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 328/1996 Sb.), zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb.a zákona č. 30/2000 Sb..

K provedení zákona o konkurzu a vyrovnání byla vydána vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 476/1991 Sb., platná ve znění vyhl. č. 37/1992 Sb., vyhl. č. 583/1992 Sb. a vyhl. č. 277/1996 Sb..

Kromě toho můžeme uvést celou řadu předpisů přímo či nepřímo souvisejících s konkurzním řízením, a to zákonného i podzákonného charakteru. Patří sem zejména:

- Občanský soudní řád č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o správě daní a poplatků č. 337/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o dani z přidané hodnoty č. 588/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o dani z příjmu č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 344/1992 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 42/1992 Sb. o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 174/1950 Sb. o dražbách mimo exekuci, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva financí České republiky č. 393/1991 Sb. o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, ve znění pozdějších právních předpisů

II.1. Úpadek, insolvence, předlužení

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY KONKURZNÍHO VYROVNÁVACÍHO ŘÍZENÍ

1. Základním předpokladem je existence úpadku dlužníka. Jde tedy o řešení krizového stavu v majetkové oblasti dlužníka, majetkové uspořádání jeho vztahů k věřiteli.
2. Musí existovat pluralita věřitelů a dlužník není schopen po delší dobu vůči nim plnit své splatné závazky.

3. Všechny závazkové vztahy jsou řešeny současně a komplexně, nehledě na rozporné zájmy jednotlivých věřitelů. Nerozlišují se osoby fyzické, jež jsou podnikateli, a osoby právnické.
4. V případě obchodních společností a družstev je prohlášení konkurzu důvodem jejich zrušení, i když konkurz nevede sám o sobě ke ztrátě právní subjektivity.
5. Dlužníkův majetek, který se stává předmětem konkurzu a tvoří tzv. konkurzní podstatu, postačuje alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení. Základním předpokladem je existence úpadku.

Úpadek lze vymezit dvojitým způsobem:

- 1) jako platební neschopnost, tedy insolvenční (§1 odst. 2 ZKV)
- 2) jako předlužení (§ 1 odst. 3 ZKV)

Insolvence - neschopnost plnit splatné závazky z důvodu nedostatku peněžních prostředků.

Vyžaduje splnění několika základních předpokladů:

1. musí se jednat o závazky na peněžitě plnění, nikoli závazky na plnění věcné
2. jedná se o objektivní neschopnost plnit, nejedná se o neochotu plnit
3. jedná se o závazky již splatné, tedy u závazků již uplynula doba, kdy měl být závazek splněn
4. trvá delší dobu. Pojem delší doba není přesně specifikován, je třeba posuzovat individuálně s přihlédnutím např. k předmětu podnikání, možnosti získání úvěru (podpůrně lze použít § 193 odst. 2 obchodního zákoníku, podle něhož má účinky tam uvedené platební neschopnost, je-li delší než 3 měsíce).

Předlužení - stav, kdy dlužníková pasiva převyšují jeho aktiva, přičemž pasivy rozumíme souhrnnou hodnotu jeho závazků a aktivy souhrnnou hodnotu jeho majetku. Použijeme-li terminologii obchodního zákoníku, znamená to, že obchodní jmění má pasivní hodnotu, protože podnikatelovy závazky převyšují jeho obchodní majetek. Při posuzování předlužení bereme na rozdíl od insolvence v úvahu celkovou hodnotu dlužníkovy majetku, ne jenom peněžitě závazky.

II.2. Společné a rozdílné rysy konkurzního a vyrovnávacího řízení

- Cíl - obě řízení sledují právní řešení bankrotu. Základním předpokladem zahájení obou řízení je existence úpadku dlužníka.
- Principy - v obou řízeních jde o to, aby věřitelé dlužníka byli uspokojeni rovnoměrně tak, aby tíhu úpadku nenesli jen někteří z nich.
- Soudní řízení - v obou případech se jedná o řízení před soudem, čímž se odlišují od likvidace obchodní společnosti nebo jiné právnické osoby podle obchodního zákoníku.
- Základní rozdíl spočívá v dispozičních možnostech - konkurzní řízení je typické vedením podle přesně stanovených pravidel, zatímco při vyrovnávacím řízení přichází dlužník sám s návrhem, jak řešit úpadek částečným uspokojením věřitelů. Jeho věřitelé hlasují o tom, zda tento jeho návrh přijmou, či nikoli. Výsledek konkurzního řízení se podobá rozsudku soudního sporu, kdežto výsledek vyrovnávacího řízení se podobá soudnímu smíru.

II.3. SPRÁVCE KONKURZNÍ PODSTATY

Činnost správce konkurzní podstaty v průběhu konkurzního řízení

Prohlášením konkurzu přechází oprávnění nakládat s majetkem podstaty na správce. Právní úkony úpadce, týkající se tohoto majetku, jsou vůči konkurzním věřitelům neučinné. Osoba, která uzavřela s úpadcem smlouvu, může od ní odstoupit, ledaže v době jejího uzavření věděla o prohlášení konkurzu (§14 odst.1 ZKV).

Správce podstaty dává souhlas k některým právním úkonům úpadce, například úpadek může odmítnout přijetí daru nebo odmítnout dědictví jen se souhlasem správce (§14 odst. 1 písm.a) ZKV).

Řízení týkající se nároků na oddělené uspokojení (§28) nebo na vyloučení věci z podstaty lze zahájit a v něm pokračovat jen proti správci (§14 odst.1 písm.c) ZKV).

Jiná řízení než uvedená v §14 odst. 1 pod písmenem c) se přerušují. V těchto řízeních se však pokračuje na návrh správce, úpadce nebo nerozlučného účastníka řízení (§91 odst.2 zákona 99/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Úpadce může tento návrh podat, jen neučiní-li tak správce ve lhůtě určené soudem (§14 odst. 1 písm.d) ZKV).

Správce podstaty má vedle věřitele právo odporovat právním úkonům (§16 odst.1 ZKV).

Úpadce je povinen neprodleně sestavit a odevzdat správci seznam svých aktiv a pasiv s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres, odevzdat správci své obchodní knihy i všechny potřebné doklady a poskytnout mu nutná vysvětlení. Předložený seznam aktiv a pasiv musí úpadce podepsat a výslovně uvést, že je správný a úplný (§17 odst.1 ZKV).

Jestliže konkurz navrhuje dlužník, předloží seznam svých aktiv a pasiv spolu s návrhem na konkurz, nejde-li o jeho návrh, předloží úpadce seznam ihned, jakmile ho správce k předložení seznamu vyzve, nejpozději do 15 dnů od prohlášení konkurzu (§17 odst. 2 ZKV).

Soupis podstaty provede správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpadcem a za součinnosti věřitelského výboru. Nesplnil-li úpadce povinnosti podle § 17 odst. 2 ZKV, uloží mu soud, aby se dostavil k sepsání zápisu o seznamu majetku a aby vydal potřebné listiny správci (§18 odst.1 ZKV).

Kdo má věc náležející do podstaty, je povinen to oznámit správci, jakmile se dozví o prohlášení konkurzu, a musí umožnit správci, aby věc byla zapsána do soupisu a odhadnuta, jinak odpovídá za škodu tím vzniklou (§18 odst. ZKV).

Součástí soupisu je odhad provedený soudním znalcem podle cenových předpisů platných ke dni provedení soupisu. Souhlasí-li s tím věřitelský výbor, může se soud spokojit s oceněním provedeným úpadcem nebo správcem (§18 odst.3 ZKV).

Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc je do soupisu pojata oprávněně (§19 odst. 2 ZKV).

Příhlášky se podávají u soudu dvojmo. Pokud se pohledávka opírá o písemný právní úkon, je třeba připojit i listinu o tomto úkonu. Konkurzní věřitelé, kteří mají bydliště nebo sídlo v cizině, jsou povinni v přihlášce uvést jméno svého zástupce pro doručování v tuzemsku, jinak jim zástupce pro doručování stanoví na jejich náklad soud. Správci se doručuje druhý stejnopis přihlášených pohledávek a opis přihlášky dodané do soudního spisu, přihlášení pohledávky sestaví správce do seznamu podle pořadí pro účely rozvrhu (§20 odst.2 a 3 ZKV).

Správce přezkoumá přihlášky především podle úpadcových obchodních knih a jiných dokladů a vyzve úpadce, aby se k sestavenému seznamu přihlášek vyjádřil. Tento seznam předloží soudu (§20 odst. 4 ZKV).

Do seznamu přihlášených pohledávek, který vyhotoví správce, jsou účastníci oprávněni nahlédnout, stejné právo nahlížet mají do dokladů o těchto pohledávkách (§20 odst. 5 ZKV).

Pohledávka se pokládá za zjištěnou, byla-li uznána správcem a nebyla-li popřena žádným z konkurzních věřitelů. Popření pohledávky úpadcem se poznamená v seznamu přihlášek, ale nemá pro zjištění pohledávky význam (§23 odst. 1 ZKV).

Správce je oprávněn popřít nárok přihlášený konkurzním věřitelem, výši nároku nebo jeho právní důvod. O tom soud vyrozumí konkurzního věřitele, o jehož nárok jde, a současně ho vyzve, aby nárok, jeho výši nebo právní důvod uplatnil do 30 dnů u soudu, který prohlásil konkurz, nebo u jiného příslušného orgánu s tím, že jinak na popřený nárok, jeho uplatněnou výši nebo uplatněný právní důvod nevezme zřetel (§24 odst.1 ZKV).

Popře-li správce nárok už vykonatelný, vyzve ho soud, aby své popření uplatnil do 30 dnů u soudu, který prohlásil konkurz, popřípadě u jiného příslušného orgánu s tím, že

jinak se nárok bude považovat za zjištěný (§24 odst. 2 ZKV).

Správce je oprávněn k provedení vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů zaniklého prohlášením konkurzu namísto úpadce, včetně podání návrhu na vypořádání tohoto bezpodílového spoluvlastnictví manželů soudem. Dohodu o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů je správce oprávněn uzavřít jen ve formě smíru schváleného soudem. S touto dohodou musí před jejím předložením soudu projevit souhlas věřitelský výbor (§26 odst.2 ZKV).

Jestliže k zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů došlo před prohlášením konkurzu

- dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů uzavřené v posledních šesti měsících před prohlášením konkurzu jsou neplatné
- bylo-li už zahájeno řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, které nebylo dosud pravomocně skončeno, vstupuje správce do řízení namísto úpadce dnem prohlášení konkurzu
- nebylo-li ještě zahájeno řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, je správce povinen neprodleně podat návrh na toto vypořádání namísto úpadce
- k účinnosti dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů je třeba schválení soudem (§ 26 odst. 3 ZKV).

Podstatu lze zpeněžit buď prodejem věcí způsobem upraveným v ustanoveních občanského soudního řádu o exekuci soudem nebo prodejem mimo dražbu. Prodej mimo dražbu uskuteční správce se souhlasem soudu a věřitelského výboru a po slyšení úpadce za podmínek stanovených soudem. Věci lze prodat mimo dražbu i pod odhadní cenou. Obchodně lze převést i úpadcovy sporné nebo obtížně vymahatelné pohledávky. Zpeněžení věcí prodejem podle ustanovení občanského soudního řádu o exekuci provede soud na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného (§27 odst. 1,2,3 ZKV).

Nedobytné pohledávky a věci, které nebylo možno prodat, může správce po schválení soudem vyloučit z podstaty. Věřitelský výbor s tím musí předem projevit souhlas (§27 odst.4 ZKV).

Se souhlasem soudu a věřitelského výboru může správce zpeněžit věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží provozování podniku jednou smlouvou, jinak se pro tuto smlouvu přiměřeně použijí ustanovení obchodního zákoníku (§476 a násl.zákona č. 513/91 Sb.), práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů však přecházejí z prodávajícího na kupujícího. Výtěžek tohoto prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nemůže sloužit pouze ke krytí závazků, souvisejících s prodáváním podnikem (§27a ZKV).

Věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním nebo zadržovacím právem, popřípadě omezením převodu nemovitosti, mají při zpeněžení právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku prodeje věci, na níž zástavní nebo zadržovací právo vázne. Výtěžek z prodeje věci do výše zajištěné pohledávky věřitelům vydá správce se souhlasem soudu. Nebyla-li zajištěná pohledávka takto plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 ZKV (§28 odst.2 ZKV).

Správce podává soudu zprávy o zpeněžování majetku z podstaty. Konečnou zprávu spolu s vyúčtováním své odměny a výdajů předloží soudu po zpeněžení majetku z podstaty. Odměnu a výdaje vyúčtují i zvláštní správci a zástupce správce, jakož i ti, kdo byli soudem v průběhu řízení funkce správce zproštěni (§29 odst.1 ZKV).

Soud přezkoumá konečnou zprávu o zpeněžení majetku z podstaty a o vyúčtování odměny a výdajů, odstraní po slyšení správce shledané chyby anebo nejasnosti a uvědomí o konečné zprávě a vyúčtování úpadce a konkurzní věřitele. Upozorní přitom, že do 15 dnů ode dne, kdy konečná zpráva a vyúčtování byly vyvěšeny na úřední desce soudu, mohou proti nim podat námitky (§29 odst.2 ZKV).

Konečnou zprávu a vyúčtování projedná soud při jednání, ke kterému obešle správce, úpadce a konkurzní věřitele, kteří podali námitky, a věřitelský výběr, a rozhodne o ní usnesením, které jim doručí a vyvěsí na úřední desce soudu (§29 odst. 3 ZKV). Po právní moci tohoto usnesení vydává soud rozvrhové usnesení, podle kterého dochází k uspokojení pohledávek konkurzních věřitelů.

Před provedením rozvrhu, tj. v průběhu konkurzního řízení, lze uspokojit tyto nároky:

- nároky na vyloučení věci z podstaty
- pohledávky za podstatou (§31 odst.2)
- nároky na oddělené uspokojení (§28)
- pracovněprávní nároky, které vznikly až po prohlášení konkurzu anebo v měsíci, v němž byl prohlášen konkurz (§ 31 odst. 3).

Po uspokojení výše uvedených pohledávek stanoví zákon další postup úhrad rozdělením pohledávek do tříd.

První třídu pohledávek představují nároky úpadcových zaměstnanců z pracovně právních vztahů, vzniklé za poslední tři roky před prohlášením konkurzu, nároky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem a pohledávky výživného ze zákona.

Druhou třídou pohledávek jsou daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné pojištění, pokud vznikly nejdéle tři roky před prohlášením konkurzu a v průběhu konkurzu, a pohledávky Fondu národního majetku ČR vzniklé v souvislosti s realizací rozhodnutí o privatizaci, nebudou-li uspokojeny z věcí zatížených pro ně zástavním právem.

Třetí třídu pohledávek tvoří všechny ostatní pohledávky.

Pohledávky v každé třídě jsou uspokojeny tak, že nestačí-li výtěžek zpeněžení ke krytí všech, uhradí se poměrně.

II.4. Dokumenty předkládané správcem konkurzní podstaty

Správcovu činnost v průběhu konkurzu shrnují a charakterizují tři základní dokumenty:

- Soupis konkurzní podstaty (§6, §18 až 19)
- Seznam přihlášených pohledávek (§20 až § 25)
- Konečná zpráva o zpeněžování konkurzní podstaty, spojená s vyúčtováním konkurzu a odměny správce

II.5. Soupis konkurzní podstaty s seznamem přihlášených pohledávek

Správce zahajuje svoji činnost ihned po doručení usnesení o prohlášení konkurzu. Toto usnesení se stává účinným dnem vyvěšení na úřední desku a odvolání nemá odkladný účinek - správce tedy nevyčkává na právní moc resp. na výsledek rozhodnutí odvolacího soudu.

Správce musí co nejdříve shromáždit veškeré dostupné informace o konkurzní podstatě. Informace čerpá z účetnictví úpadce a jeho prohlášení dle § 17 ods. 1 ZKV a dále např. od institucí evidujících majetek - finanční úřad, peněžní ústav, Zeměměřičský ústav v Praze, příp. Katastrální úřad (nemovitosti), Policie ČR (automobily) apod.

Konkurzní podstatu tvoří:

a) věci, práva a jiné majetkové hodnoty ve vlastnictví úpadce ke dni prohlášení konkurzu, tedy např.

- obchodní majetek a obchodní jmění (§6 OZ)
- podnik (§5 OZ)
- vypořádací podíl (§61 OZ) ze zaniklých účastí úpadce v obchodních společnostech (§148 odst.2 OZ)
- věci nemovité (§119 odst. 2 OZ)
- stavby a pozemky
- jednotky (byty a nebytové prostory-zák. 72/1994 Sb.)

- věci movité, tedy věci nespojené základem pevně se zemí, tzn. stroje, zařízení a vybavení, materiál, suroviny, energie, atd. včetně např. starožitností, uměleckých předmětů, peněz na účtech i v hotovosti a cenných papírů (zák. č. 591/1992 Sb.), motorových vozidel, zbraní ....
- věci movité v cizině (§69 ZKV)
- součásti (§120 OZ) a příslušenství (§ 121 OZ) věcí
- práva majetková
- pohledávky t.j. práva na plnění ze smlouvy či ze zákona včetně příslušenství (§ 121/3 OZ) a smluvních sankcí (úroky z prodlení - viz ve věcech obchodních § 369 a 502 OZ, jinak nařízení vlády č. 142/1994 Sb.)
- průmyslová práva (zák. č. 527/1990 Sb. v plném znění)
- ochranné známky (zák. č. 174/1988 Sb.)
- autorská práva (zák. č. 35/1965 Sb., úplné znění 175/96 Sb.)
- know how a jiné majetkové hodnoty

b) věci, které úpadce nabyt v průběhu konkurzu

- z pokračující podnikatelské činnosti, plněním ze smlouvy, z přijatých náhrad škod, z úroků, darů, dědictví atd.
- z titulu neúčinnosti dřívějších právních úkonů (§15 ZKV)
- úspěšným odporováním právním úkonům (§16 ZKV, §42a o. s. ř.)
- úspěšným postupem dle § 27 odst. 5 ZKV (zajištění pohledávek ručiteli, osobně ručící společníci)

Věc, právo či jinou majetkovou hodnotu zahrne správce do konkurzní podstaty, pokud vše nasvědčuje tomu, že se jedná o majetek úpadce. V pochybnostech správce postupuje ve prospěch podstaty dle § 19 ZKV - v soupisu učiní poznámku, o níž informuje soud.

Do konkurzní podstaty nenáleží věci nepodléhající výkonu rozhodnutí (§321 a 322 o. s. ř.) s omezením dle § 6 odst. 2 ZKV. Pouze soudce může rozhodnout, zda jde o věc vyloučenou či nikoliv, správce mu pouze předloží seznam o posouzení.

Na základě informací o podstatě, přistoupí správce neprodleně k inventarizacím

majetku (§ 29 - 30 zák. 563/91 ZÚ). Fyzické soupisy provádí správce vždy za účasti nestranné osoby a úpadce nebo jim pověřené osoby, měly by být čitelné, inventované věci přesně označené, včetně jejich umístění, stránky očíslované a číslované jednotlivé položky. Každá strana soupisu by měla být parafována všemi přítomnými. Při rozsáhlejších inventarizacích je vhodná fotodokumentace, případně videozáznam.

Po vyhotovení inventurních zápisů a zjištění skutečného fyzického stavu, provede správce porovnání tohoto stavu se stavem účetním či s jinými údaji o majetku.

Součástí soupisu konkurzní podstaty se věci stávají až tehdy, jsou-li dohledány. Pohledávky se stávají součástí soupisu i tehdy, chybí-li prvotní doklady nezbytné k jejich vymáhání nebo jedná-li se o pohledávky promlčené - pohledávky lze vyloučit z podstaty jen postupem podle § 27 odst. 6 ZKV. Má-li správce podezření, že rozdíl je důsledkem protiprávního jednání, oznámí tuto skutečnost písemně příslušnému státnímu zastupitelství.

Samotný dokument „Soupis konkurzní podstaty“ nemá zákonem předepsaný obsah ani formu (viz § 18 odst. 1 ZKV). Součástí musí být ocenění provedené úpadcem nebo správcem. Znalecké posudky se pořizují, jen vyžaduje-li je věřitelský výbor (§18 odst.3 ZKV). Správce dále shromáždí samostatně jako přílohu „Soupisu“ doklady o jednotlivých věcech, právech a jiných majetkových hodnotách, inventurní zápisy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy, výpisy z účtů atd. „Soupis“ bude obsahovat souhrny jednotlivých skupin věcí včetně jejich ocenění (skupiny dle účetní osnovy) a odkazy na příslušné přílohy. V průběhu konkurzu bude doplňován, poznamenáváno zpeněžení jednotlivých věcí nebo jejich vyloučení z podstaty (§27/6 ZKV). Soupis bude tedy odrážet veškeré změny podstaty během konkurzu a po projednání soudcem se stane součástí konkurzního spisu.

Věřitelé mohou přihlásit své nároky ve lhůtě 30 dnů od prohlášení konkurzu, nejdéle však do 2 měsíců od 1. přezkumného jednání (§13 odst. 2 a § 22/2 ZKV). Návrhy a přihlášky, podané před účinností usnesení o prohlášení konkurzu, nemají právní význam. Nároky přihlášené po lhůtě dle § 22 odst. 2 ZKV jsou vyloučeny z uspokojení. Na nároky vůbec nepřihlášené není brán zřetel.

Kancelář soudu přidělí každé podané přihlášce pořadové číslo. Toto číslo nelze v průběhu konkurzu měnit. S tímto číslem přihláška putuje celým konkurzem. Pokud však věřitel samostatně přihlásí další pohledávku, má tato přihláška nové pořadové číslo (bez ohledu na to, zda podání bylo označeno jako „dodatek“, „doplnění“ apod.). Dodržení lhůty dle § 22/2 ZKV se u každého podání posuzuje zvlášť.

Soud předá správci 1 výtisk přihlášky. Správce posoudí, zda přihláška je **přezkoumatelná**, tedy:

- zda věřitel má právní subjektivitu
- zda přihlášku podala osoba oprávněná jednat za věřitele
- zda jde o pravou pohledávku za úpadcem, tj. zda bylo úpadci poskytnuto plnění, za které nezapltil
- zda byla správně vypočtena výše pohledávky a jejího příslušenství
- zda nenastalo promlčení pohledávky
- zda se nejedná o pohledávku za podstatou
- zda přihláška byla podána včas
- zda jsou jednotlivá tvrzení doložena příslušnými listinami

Zjištěné závady správce oznámí písemně soudu včetně návrhu, jak má být přihláška opravena nebo doplněna. Soud rozhodnutím vyzve věřitele k doplnění či opravě přihlášky.

Správce vyhotoví přehled přihlášených pohledávek, vyplní základní údaje a přihlášené nároky. Pokud jeden věřitel přihlašuje více nároků nebo se jeho pohledávka skládá z více částí s různým právním důvodem, správce zapíše v příslušné rubrice celkovou částku a pod ní pak postupně zapíše dílčí částky. Stejně člení zápis i tehdy, pokud je část pohledávky vykonatelná a část nikoli nebo pokud mají být jednotlivé částky uspokojovány v rozdílných třídách. Připraví celkem tři výtisky - pro sebe, soudce a zapisovatelku. Výtisk, který si správce ponechá, doplní v části „přezkumné jednání“ o své stanovisko k jednotlivým nárokům.

Správce nárok buď uzná (§23 odst.1 ZKV), nebo popírá. Přitom popřít může nárok nebo jeho výši nebo jeho právní důvod (§24 odst. 1ZKV). Každá pohledávka je buď pohledávkou za podstatou (takové pohledávky se do seznamu neuvádějí) nebo pohledávkou v I., II. nebo III. třídě (§ 32 odst. 2 ZKV), s tím, že některé pohledávky se v konkurzu neuspokojují (např. §33/1, § 20/3, §22/2). Vedle toho přísluší věřitelům uvedeným v § 28 odstavec 1 ZKV, pokud své pohledávky řádně přihlásili v konkurzu, právo na oddělené uspokojení, správce proto při přezkumném řízení zařazuje i pohledávky s právem na oddělené uspokojení do některé ze tříd.

II.6. Konečná zpráva a vyúčtování výdajů a odměny správce

Konečná zpráva obsahuje tyto části:

- zprávu o zpeněžování majetku z podstaty (§29/1 ZKV)
- vyúčtování výdajů konkurzu (§29/1, § 8/3 ZKV)
- vyúčtování odměny správce (§29/1, § 8/3 ZKV)

Po konzultaci se soudem a věřitelským výborem lze do zprávy zařadit též další informace (např. k objasnění některých rozhodnutí a postupů), případně lze jako přílohy připojit předběžný návrh rozvržení prostředků z konkurzní podstaty v jednotlivých třídách pohledávek.

Kompetence soudu, správce, věřitelů a úpadce při zpeněžování podstaty a při rozhodování o výdajích:

1. zpeněžení soudní dražbou: správce v postavení oprávněného jedná samostatně podle ustanovení o výkonu rozhodnutí. K projednání návrhu správce je příslušný okresní soud dle sídla (bydliště) úpadce nebo podle umístění nemovitosti (§27/3 ZKV)
2. zpeněžení mimo dražbu: konkurzní soud uděluje souhlas po přihlédnutí mj. též k vyjádření věřitelského výboru. Soud může též stanovit podmínky pro zpeněžení (§ 27/2 ZKV)

3. zpeněžení věci bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením: správce jedná samostatně, souhlas soudu se nevyžaduje (§27/2 ZKV)
4. nedobytné pohledávky a neprodejné věci: konkurzní soud uděluje souhlas k vyloučení z podstaty s předchozím souhlasem věřitelského výboru (§27/6 ZKV)
5. prodej podniku: k prodeji podniku jedinou smlouvou udělují souhlas soud a věřitelský výbor (§27a ZKV)
6. prostředky účelově určené (§33/3 ZKV): správce s nimi naloží dle stanoveného účelu se souhlasem konkurzního soudu
7. vydání výtěžku odděleným věřitelům před rozvrhem: provede správce se souhlasem soudu (§28/2 ZKV)
8. uzavření dohody o vypořádání BSM správcem: jen formou soudního smíru s předchozím souhlasem věřitelského výboru (§26/2 ZKV)
9. výkon práv úpadce správcem a uspokojení pohledávek za podstatou, spojených s výkonem těchto práv: samostatná působnost správce (§14a odstavec 1 ZKV), která podléhá dohledu soudu dle § 12 ZKV a dohledu věřitelského výboru dle § 11/5 ZKV. Jedná se např. o úkony spojené s vedením úpadcova podniku, o pronájem majetku, nakládání s právy akcionáře atd.
10. hotové výdaje správce, náklady spojené s udržováním a správou podstaty, uspokojení ostatních pohledávek za podstatou: samostatná působnost správce, která
11. podléhá dohledu soudu dle § 12 ZKV a dohledu věřitelského výboru dle § 11/5 ZKV.

III. Řešení úpadku podle Insolvenčního zákona

Zákon č. 328/1991 Sb. O konkurzu a vyrovnání, nahradil s účinností od 1. ledna 2008 zákon č. 182/2006 Sb. Insolvenční zákon. Na konkurzní a vyrovnací řízení zahájené před 1. lednem 2008 se použije dosavadní zákon o konkurzu a vyrovnání.

Dosavadní zákon o konkurzu a vyrovnání prakticky neumožňoval jiné řešení dlužníkovy úpadku, než prodej jeho majetku. Konkurz přitom často přicházel pozdě, věřitelé neměli větší vliv na průběh konkurzu a k podstatným informacím o jednotlivých konkurzech se dostávali složitě.

Nový insolvenční zákon vychází z toho, že dominantní vliv na řešení dlužníkovy úpadku mají věřitelé. Každý věřitel se ovšem musí o své dlužníky starat – a to jak před insolvenčním řízením, tak v jeho průběhu. Proto by věřitel, který chce insolventní řízení ovlivňovat buď tím, že sám podá návrh na jeho zahájení anebo podá přihlášku své pohledávky, měl zvažovat důvodnost těchto kroků. Jak návrh, tak přihláška podléhají přísnému přezkumu a riziko nese vždy věřitel sám.

Základním stavebním kamenem reformy insolventního práva je **insolvenční rejstřík**, který plní úlohu jakéhosi informátora a také doručovatele. Rejstřík je veřejně přístupný a jsou v něm zveřejňovány takřka v „přímém přenosu“ všechny důležité informace o insolvenčním řízení. Nejen věřitel a dlužník, ale takto kdokoliv další tak bude mít k dispozici informace o průběhu řízení. Insolvenční rejstřík navíc nebude sloužit jen jako informační systém, formou zveřejnění v rejstříku bude také doručována většina rozhodnutí soudu.

Podle nového insolvenčního zákona může být v úpadku téměř kdokoliv – občan, obchodní společnost, státní podnik, nadace, občanské sdružení, družstvo apod. Postup podle tohoto zákona není ovšem možný např. vůči státu a jeho institucím, obcím a krajům, České národní bance, Všeobecné zdravotní pojišťovně, veřejné vysoké škole a některým dalším subjektům.

Pokud je hodnota majetku nižší, než součet dluhů, existují dluhy u více věřitelů a není schopnost splácet, může se dlužník dostat do úpadku a jeho majetková situace

může být řešena v soudním řízení. Dlužník, který se ocitne v úpadku, případně mu úpadek hrozí, by měl začít s věřiteli vyjednávat o řešení své situace. Za určitých podmínek může být pro dlužníka výhodné, podá-li sám na sebe insolvenční návrh. Poctivému dlužníku dává zákon více šancí k překonání úpadekové situace. Dlužník, který se ocitne ve finanční krizi, by měl začít jednat, váhání se nevyplácí.

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh, soud tedy sám od sebe řízení zahájit nemůže. Návrh musí podat buď dlužník, nebo věřitel, oba si mohou zvolit buď cestu písemnou, nebo elektronickou. Je-li návrh podáván písemně, musí být opatřen úředně ověřeným podpisem. Také druhá z variant musí být provedena speciálním postupem – elektronicky podávaný insolvenční návrh vyžaduje zaručený elektronický podpis.

Pokud návrh podává dlužník sám na sebe, musí uvést, proč se domnívá, že je v úpadku, doložit to důkazy a dodat další informace, které vyžaduje zákon (seznam majetku, dluhů, závazků a některé další zákonem stanovené požadavky).

Dále může dlužník v návrh uvést, jak má být podle jeho názoru úpadek řešen. Dlužník, který se chce oddlužit, tak pak dokonce učinit musí – spolu s návrhem je totiž v takovém případě nutné rovnou spojit i návrh na oddlužení.

Podává-li návrh věřitel, uvede, proč si myslí, že daný dlužník je v úpadku, doloží to důkazy a připojí přihlášku své pohledávky.

Ať už podává návrh dlužník nebo věřitel, musí být vždy jasné specifikováno, kdo je navrhovatel a kdo dlužník a proč existuje předpoklad úpadku. Návrh musí směřovat na krajský soud, v jehož obvodu má bydliště nebo sídlo dlužník, je-li podáno nesprávnému soudu, soudy si mezi sebou návrh přepošlou.

Jedním z cílů nové právní úpravy je zrychlení insolvenčního řízení. Zákon proto stanoví některé lhůty pro rozhodování soudů, zároveň však stanoví i lhůty pro některá podání účastníků. Platí také, že lhůty není možné prominout (prodloužit).

Příklad některých důležitých lhůt:

- dlužník, který je podnikatelem může do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu, a jde-li o insolvenční návrh věřitele, do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem, navrhnout insolvenčnímu soudu vyhlášení moratoria, jinak je odmítnut
- návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat zároveň se svým insolvenčním návrhem nebo do 30ti dnů ode dne doručení věřitelského insolvenčního návrhu, jinak je odmítnut a je rozhodnuto o způsobu řešení úpadku konkursem
- nedoplnění insolvenčního návrh v soudem stanovené lhůtě má za následek jeho odmítnutí
- přihlášky pohledávek musí být uplatněny nejpozději do uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku, jinak se k nim nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují
- věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30ti dnů od přezkumného jednání (pokud věřitel nebyl přítomen na přezkumném jednání uplyne mu tato lhůta až po 15ti dnech od doručení vyrozumění o popření pohledávky), nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží, pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření
- osoby, které tvrdí, že označený majetek neměl být do soupisu majetkové podstaty zahrnut proto, že to vylučuje jejich právo k majetku nebo že tu je jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu, se mohou žalobou podanou u insolvenčního soudu domáhat rozhodnutí, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty. Pokud tak neučiní ve lhůtě 30ti dnů od doručení vyrozumění o soupisu majetku, platí, že označený majetek byl do soupisu pojat oprávněně.

Insolvenční zákon oproti předešlému konkursnímu zákonu rozšiřuje možnosti řešení úpadku dlužníka. Zákon (Insolvenční zákon) je úpravou komplexní a ne jen další rozsáhlou novelou starého ZKV. Proto se snaží o co neššířeji obsáhnout problematiku úpadku se všemi důsledky. I nadále je jedním z možných řešení úpadku konkurs nebo nepatrný konkurs. Nově pak mohou dlužníci-podnikatelé v úpadku, příp. jejich věřitelé využít reorganizaci a dlužníci-nepodnikatelé oddlužení.

Majetková podstata

Majetkovou podstatu tvoří zejména peněžní prostředky, věci movité a nemovité, podnik, soubor věcí a věci hromadné, vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva, obchodní podíl, dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné, dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu, dále ji tvoří příslušenství, přírůstky, plody a užitky. (§206)

Do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, ale věci sloužící k podnikání dlužníka však z majetkové podstaty vyloučeny nejsou. Příjmy dlužníka do majetkové podstaty náleží ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci. Do majetkové podstaty nepatří také účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávného celku nebo státního fondu, finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě, zboží propuštěné celním úřadem. (§207,208)

Soupis majetkové podstaty

Soupis majetkové podstaty je listinou, do níž se zapisuje majetek náležející do majetkové podstaty. Jakmile dojde k zápisu do soupisu, lze se zapsanými majetkovými hodnotami nakládat jen způsobem stanoveným tímto zákonem; učinit tak může jen osoba s dispozičními oprávněními. Soupis provádí a soustavně doplňuje insolvenční správce v průběhu insolvenčního řízení, a to podle pokynů insolvenčního soudu a za součinnosti věřitelského výboru. Tato jeho povinnost nezaniká uplynutím doby. (§217)

Majetek náležející do majetkové podstaty se zapisuje do soupisu samostatnými položkami. Není-li to vyloučeno jeho povahou, musí být sepsovaný majetek v soupisu označen způsobem, který umožňuje jeho identifikaci; to neplatí, jde-li o majetek nepatrné hodnoty. Je-li zde překážka dočasné povahy bránící řádné identifikaci sepsovaného majetku, doplní správce označení tohoto majetku neprodleně po jejím odpadnutí. Podnik nebo jiná hromadná věc a soubory věcí se zapisují jedinou položkou, ze které však musí být zřejmé, co všechno do podniku nebo souboru věcí náleží v den zápisu do soupisu podstaty.

Prohlášení o správnosti soupisu a jeho zveřejnění

Jestliže o to insolvenční správce požádá, je dlužník povinen písemně potvrdit úplnost a správnost soupisu. Prohlášení o správnosti soupisu nebo jeho části může dlužník písemně odmítnout, jen jestliže současně písemně uvede důvody, pro které soupis nebo jeho část nepovažuje za správný. Soupis a doplněný soupis zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku neprodleně po jeho sestavení nebo doplnění. (§221,222)

Nakládání a správa majetkové podstaty

Nakládáním s majetkovou podstatou se rozumí zejména

- a) právní úkony, které se týkají majetku náležejícího do majetkové podstaty,
- b) výkon práv a povinností akcionáře ohledně akcií zahrnutých do majetkové podstaty, včetně práva hlasovat na valné hromadě akciové společnosti,
- c) výkon práv a povinností společníka jiné obchodní společnosti spojených s obchodním podílem dlužníka zahrnutým do majetkové podstaty, včetně práva hlasovat na valné hromadě obchodní společnosti,
- d) výkon členských práv a povinností člena družstva,
- e) rozhodování o výrobních, provozních a obchodních záležitostech podniku v majetkové podstatě, včetně úvěrového financování a jiných úkonů potřebných k zajištění financování podniku,
- f) výkon práv a povinností zaměstnavatele ohledně zaměstnanců dlužníka,
- g) výkon průmyslových práv,
- h) rozhodování o obchodním tajemství a jiné povinnosti mlčenlivosti,

- i) plnění povinností podle předpisů o daních, poplatcích a clech, jakož i podle předpisů o sociálním zabezpečení a veřejném zdravotním pojištění,
- j) vedení účetnictví,
- k) plnění evidenčních povinností,

Nestanoví-li tento zákon jinak, je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními dlužník v době do rozhodnutí o úpadku, insolvenční správce v době od prohlášení konkursu, dlužník v době od povolení reorganizace a dlužník v době od povolení oddlužení. (§229, ods.3)

Správou majetkové podstaty se rozumí zejména činnost, jakož i právní úkony a opatření z ní vyplývající, pokud směřuje k tomu, aby

- a) nedocházelo ke znehodnocení majetkové podstaty, zejména aby nedošlo k odstranění, zničení, poškození nebo odcizení majetku, který do ní náleží,
- b) majetek náležející do majetkové podstaty byl využíván v souladu se svým určením, pokud tomu nebrání jiné okolnosti,
- c) se majetková podstata rozmnožila, lze-li takovou činnost rozumně očekávat se zřetelem ke stavu majetkové podstaty a obvyklým obchodním příležitostem,
- d) byly vymoženy pohledávky dlužníka včetně plnění z neplatných a neúčinných právních úkonů.

Jde-li o správu věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, je insolvenční správce vázán pokyny zajištěného věřitele směřujícími k řádné správě; je-li zajištěných věřitelů více, mohou tyto pokyny udělit insolvenčnímu správci pouze společně. Insolvenční správce může tyto pokyny odmítnout, má-li za to, že nesměřují k řádné správě; v takovém případě požádá insolvenční soud o jejich přezkoumání v rámci dohlédací činnosti. Náklady spojené s provedením jeho pokynu podle odstavce 2 nese zajištěný věřitel ze svého.

Charakter právní úpravy postavení insolvenčních správců

Zákon o insolvenčních správcích radikálně mění nevyhovující stav vytvořený zákonem o konkurzu a vyrovnání s tím, že přimárním cílem insolvenčního zákona je vytvoření dostatečně funkčního systému, který generuje insolvenční správce na odborné úrovni a zaručuje jejich efektivní činnost v rámci insolvenčního řízení. Vhodným řešením je tedy zdůraznění odborné úrovně insolvenčních správců s prvky profesionalizace jejich činnosti a ekonomickými garancemi v podobě povinného pojištění. Vývoj a zkušenosti z působení správců v době konkurzního zákona z roku 1991 jednoznačně naznačil nezbytnost zajištění vlivu státu na jejich výběr. Zákon svěřuje Ministerstvu spravedlnosti ČR oprávnění a povinnost vydávat povolení (povolení vykonávat činnosti insolvenčního správce, povolení hostujícího správce vykonávat činnost insolvenčního správce zvláštní povolení a zvláštní povolení hostujícího insolvenčního správce), na jehož základě vzniká insolvenčnímu správci oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce podle insolvenčního zákona. Mezi základní pozitivní dopady tohoto řešení patří odbřemenění soudů od administrativy spojené s vedením seznamu insolvenčních správců, jejich zápisy, vyškrtáváním apod. a možnost aby se soudy soustředily na spornou agendu.

Podle § 21 insolvenčního zákona může soud ustanovit insolvenčního správce ze seznamu insolvenčních správců, který vede ministerstvo. Tento seznam je součástí insolvenčního rejstříku, což je elektronický systém, jehož účelem je zajištění maximální publicity insolvenčního řízení. Do seznamu se zapisují osoby, které mají oprávnění vykonávat činnosti insolvenčního správce. Možnost vykonávat činnost insolvenčního správce je vázána na vydání povolení (povolení vykonávat činnost insolvenčního správce, povolení hostujícího insolvenčního správce vykonávat činnost insolvenčního správce, zvláštní povolení, zvláštní povolení hostujícího insolvenčního správce), která zakládá oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce podle insolvenčního zákona. Zjištění procesu vydávání povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce, včetně prověřování kvalifikačních předpokladů správce, je zcela svěřeno ministerstvu, na postup se přiměřeně použije správní řád. Tím je proces vydávání povolení zajištěn z hlediska procesních práv zúčastněných subjektů a je vyřešen případný přezkum v rámci správního soudnictví. Vydání povolení je vázána na splnění zákonných podmínek, s

důrazen na odbornou způsobilost a bezúhonnost. Mezi základní kvalifikační podmínky patří dosažení vysokoškolského vzdělání a složení zkoušky insolvenčního správce. Pro některé specifické situace (úpadek dlužníka, který je finanční institucí se zvláštním režimem nebo obchodníkem s cennými papíry, depozitářem, provozovatelem vypořádacího systému, organizátorem trhu s investičními nástroji, investiční společností, investičním fondem nebo penzijním fondem), které vyžadují speciální vědomosti, je podle zákona o insolvenčních správcích požadována speciální zkouška.

Činnost insolvenčního správce může být pozastavena, zákon počítá se situacemi, kdy k pozastavení dojde vždy a se situacím kdy může být právo vykonávat činnost insolvenčního správce omezeno na základě rozhodnutí ministerstva. Obdobně je konstruován zánik práva vykonávat činnost insolvenčního správce.

Do seznamu se zapisují insolvenční správci (hostující insolvenční správci), kterým vzniklo oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce, tj. bylo jim ministerstvem vydáno povolení, případně zvláštní povolení. Z uvedeného vyplývá, že se zápisem do seznamu nejsou spojeny konstitutivní, ale pouze deklaratorní účinky. Pro zajištění aktuálnosti údajů uvedených na seznamu je stanovena povinnost ministerstva zapsat všechny relevantní skutečnosti bez odkladu. Seznam je vnitřní strukturován na skupiny, do kterých se zapisují insolvenční správci podle toho, zda se jedná o insolvenční správce, kteří mají zvláštní povolení (tj. mohou vykonávat činnost insolvenčního správce v řízeních, kde se jedná o úpadek dlužníka, která je finanční institucí se zvláštním režimem nebo obchodníkem s cennými papíry, depozitářem, provozovatelem vypořádacího systému, organizátorem trhu s investičními nástroji, investiční společností, investičním fondem nebo penzijním fondem) anebo ostatní insolvenční správce.

Zákon současně zohledňuje požadavky komunitárního práva na umožnění výkonu činnosti insolvenčního správce i osobám z jiných členských států, a to v několika úrovních. Jednak vytváří institut hostujícího insolvenčního správce, který může vykonávat činnost insolvenčního správce ad hoc za předpokladu, že tuto činnost vykonává v jiném členském státě. Dále pak prostřednictvím institutu uznávání kvalifikace připouští do výběru tzv. „stálých“ insolvenčních správců i osoby z ostatních členských států.

S přijetím insolvenčního zákona je spojeno přechodné období, ve kterém vznikla dosavadním správcům oprávnění vykonávat činnost podle insolvenčního zákona s tím, že ve stanovené lhůtě budou muset splnit podmínky, které jsou pro výkon činnosti insolvenčního správce předpokládány. Fyzická osoba nebo veřejná obchodní společnost, která je ke dni účinnosti zákona zapsána v seznamu správců podle vyhlášky č. 476/1991 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o konkurzu a vyrovnání, se ke dni nabytí účinnosti zákona o insolvenčních správcích pokládá za osobu oprávněnou vykonávat činnost insolvenčního správce. Toto oprávnění po uplynutí dvou let ode dne nabytí účinnosti zákona zaniká.

Zákon o insolvenčních správcích respektuje požadavky vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a je slučitelný s akty Evropské unie. Problematika insolvenčních správců je právem EU upravena v souvislosti s úpravou úpadečného řízení v sekundárních právních aktech.

Způsoby řešení úpadku

Insolvenční zákon oproti předešlému konkurznímu zákonu rozšiřuje možnosti řešení úpadu dlužníka. I nadále je jedním z možných řešení úpadku konkurz, nově mohou dlužníci-podnikatelé v úpadku, případně jejich věřitelé využít reorganizaci a dlužníci-nepodnikatelé oddlužení.

III.1. KONKURZ

Současná právní úprava konkurzu v Insolvenčním zákoně navazuje na úpravu ZKV z konce devadesátých let. Základní změnou je, že konkurz je jen jednou z forem řešení úpadku a ne jak tomu bylo u staré úpravy ZKV samostatným řízením. Konkurz spočívá v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak. Konkurz dle nového insolvenčního zákona je upraven v zásadě obdobné podobě, jakou známe z konkurzního zákona. Jedná se v podstatě o tzv. likvidační cestu, kdy je zpeněžen majetek dlužníka (není vyloučeno ani zpeněžení podniku dlužníka) a výtěžek

dle pravidla rozdělen mezi věřitele .V případě, že dlužníkem je fyzická osoba-nepodnikatel nebo roční obrat dlužníka nepřesahuje 2 mil. Kč a nemá více než 50 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr, může soud rozhodnout o tzv. nepatrném konkurzu, který je zjednodušeně řečeno zkrácenou a zjednodušenou formou konkurzu.

Prohlášení konkurzu

Účinky prohlášení konkurzu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkurzu v insolvenčním rejstříku, prohlášením konkurzu se přerušuje likvidace právnické osoby, končí nucená správa, a pokud insolvenční soud nerozhodne jinak, zanikají předběžná opatření, pokud byla vydána.

Prohlášení konkurzu nemá vliv na dlužníkovu způsobilost k právním úkonům ani na jeho procesní způsobilost. Prohlášením konkurzu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje jako zaměstnavatel vůči dlužníkovým zaměstnancům, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

O prohlášení konkursu vyrozumí insolvenční soud současně se zveřejněním usnesení v insolvenčním rejstříku Českou národní banku, je-li dlužník účastníkem platebního systému uvedeného v seznamu České národní banky podle zvláštního právního předpisu, Českou národní banku, je-li dlužník účastníkem vypořádacího systému uvedeného v seznamu České národní banky podle zvláštního právního předpisu.

Dlužníkovi věřitelé mohou po prohlášení konkurz svá práva uplatnit jen způsobem a za podmínek stanovených tímto zákonem; to platí i pro ty věřitele, kteří se nestali účastníky insolvenčního řízení.

Věcná břemena zatěžující majetkovou podstatu, která vznikla za nápadně nevýhodných podmínek poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního

řízení, se prohlášením konkursu stávají v insolvenčním řízení neúčinnými.

Nesplatné pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkursu považují za splatné, nestanoví-li zákon jinak.

Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se prohlášením konkursu považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá prohlášení konkursu vliv.

Prohlášením konkursu zanikají všechny jednostranné právní úkony dlužníka, které se týkají majetkové podstaty, zejména jeho příkazy, pověření a plné moci včetně prokury, není-li dále stanoveno jinak.

Insolvenční správce je po prohlášení konkursu oprávněn vypovědět nájemní smlouvu nebo podnájemní smlouvu uzavřenou dlužníkem ve lhůtě stanovené zákonem nebo smlouvou, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou; výpovědní lhůta však nesmí být delší než 3 měsíce.

Jestliže by výpovědí nájemní smlouvy sjednané na určitou dobu, v níž je dlužník pronajímatelem, byl nájemce nepřiměřeně dotčen ve svých oprávněných zájmech nebo by tím utrpěl či mohl utrpět značnou škodu, může nájemce do 15 dnů od doručení výpovědi navrhnout insolvenčnímu soudu zrušení výpovědi. Jestliže bude zajištěno, že nájemce koupí předmět nájmu při zpeněžení majetkové podstaty za cenu obvyklou, vyhoví insolvenční soud takovému návrhu vždy.

Právo na nájemné nebo jinou úhradu za dobu před prohlášením konkursu může druhý účastník smlouvy uplatnit pouze přihláškou pohledávky. Totéž platí, jde-li o nájemné nebo jinou úhradu zaplacenou předem; tuto pohledávku je nutné přihlásit jako pohledávku podmíněnou.

Nájemní nebo podnájemní smlouvu, kterou dlužník uzavřel jako nájemce nebo podnájemce, nemůže druhý účastník smlouvy po rozhodnutí o úpadku vypovědět nebo od ní odstoupit pro prodlení dlužníka s placením nájemného nebo jiné úhrady, ke kterému došlo před rozhodnutím o úpadku, anebo pro zhoršení majetkové situace dlužníka.

Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužnických pohledávek; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen.

Ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkurzu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.

V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu. Předložení konečné zprávy nebrání, jestliže

- dosud nejsou ukončeny incidenční spory, pokud jejich výsledek nemůže podstatně ovlivnit závěr konečné zprávy,
- se nepodařilo zpeněžit všechny majetek náležející do majetkové podstaty, pokud dosud nezpeněžený majetek může být z majetkové podstaty vyňat.

Konečná zpráva insolvenčního správce musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením jejích finančních výsledků. Konečná zpráva musí obsahovat zejména

- a) přehled pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených, které insolvenční správce již uspokojil a které ještě uspokojit zbývá,
- b) přehled výdajů vynaložených v souvislosti se správou majetkové podstaty se zdůvodněním výdajů, které nejsou obvyklé,
- c) přehled zpeněžení majetkové podstaty s výsledkem, jehož bylo dosaženo,
- d) uvedení majetku, který nebyl zpeněžen, s odůvodněním, proč k tomu došlo,
- e) výsledky částečného rozvrhu, pokud k němu došlo,
- f) přehled plnění zajištěným věřitelům s promítnutím do rozvrhu,
- g) přehled jednání a právních úkonů, významných pro průběh insolvenčního řízení.

Konečná zpráva insolvenčního správce musí vyústit ve vyčíslení částky, která má být rozdělena mezi věřitele, a v označení těchto věřitelů, s údajem o výši jejich podílů na této částce.

Současně s konečnou zprávou insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu i vyúčtování své odměny a výdajů

O nepatrný konkurs jde, jestliže

- a) dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo
- b) celkový obrat dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesahuje 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.

Rozhodnutí o tom, že jde o nepatrný konkurs, může insolvenční soud vydat i bez návrhu a spojit je s prohlášením konkursu nebo je vydat kdykoli v průběhu insolvenčního řízení po prohlášení konkursu.

Vyjde-li dodatečně najevo, že konkurs neměl být považován za nepatrný, insolvenční soud přijaté rozhodnutí bez zbytečného odkladu zruší.

Nerozhodne-li schůze věřitelů jinak, v nepatrném konkursu se postupuje podle tohoto zákona s těmito odchylkami:

- a) místo věřitelského výboru mohou věřitelé ustanovit zástupce věřitelů,
- b) k účinnosti dohody o vypořádání společného jmění manželů není potřeba schválení insolvenčním soudem ani souhlasu věřitelského orgánu,
- c) k vyloučení nedobytných pohledávek a věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, které není možné prodat, není nutný souhlas insolvenčního soudu ani věřitelského orgánu,
- d) o včasných námitkách proti konečné zprávě a vyúčtování lze rozhodnout i bez nařízení jednání,
- e) při přezkumném jednání lze současně projednat všechny otázky, o kterých by jinak byla oprávněna rozhodnout pouze schůze věřitelů, a je-li to účelné, lze přednést také konečnou zprávu a vyúčtování a projednat námitky proti nim.

III.2. REORGANIZACE

Reorganizace dle insolvenčního zákona je určena zejména, ale nikoliv výlučně, pro velké dlužníky – podnikatele, jejichž roční obrat činí minimálně 100 mil. Kč nebo mají-li více než 100 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr, je možné použít jak předpřipravené reorganizace, tak i standardního reorganizačního řízení. Reorganizace je dále určena pro ostatní dlužníky-podnikatele, kteří se na reorganizaci dohodnou se svými věřiteli – tzv. předbalená reorganizace, u které nezáleží na ročním obratu nebo počtu zaměstnanců, ale na tom, zda je skutečně co reorganizovat. Dlužníci v procesu reorganizace musí být schopni za určitých podmínek dále pokračovat v podnikání. Základním principem reorganizace je dosažení vyššího uspokojení oproti konkurzu za současného zachování podniku dlužníka.

Zejména velké podniky využijí možnost získání dodatečného čerstvého financování v reorganizaci. Věřitel z úvěrového financování poskytnuté takového dlužníkovi v době trvání reorganizačního řízení bude mít status přednostního zajištěného věřitele a může se uspokojovat i před stávajícími zajištěnými věřiteli. Takové financování může být pro mnohé finanční partnery dlužníka velmi atraktivní.

Insolvenční zákon rovněž umožňuje, aby drobní živnostníci stejně jako malé a střední podniky řešili svou úpadkovou situaci pomocí reorganizace. Drobným živnostníkem, a malým/středním podnikatelem je myšlen podnikatel s obratem nižším než 100 mil. Kč., nebo zaměstnávající méně než 100 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr.

Předpřipravená reorganizace – jedná se o reorganizaci, která je s věřiteli dohodnutá (tj. schválili reorganizační plán) ještě dříve, než bylo zahájeno insolvenční řízení (případně velmi rychle po jeho zahájení). Předpřipravená reorganizace umožňuje významně zkrátit dobu trvání insolvenčního řízení.

Reorganizace je nástrojem výlučně k řešení podnikatelských úpadků. Je určena výhradně pro podnikatele. A to jak pro živnostníky, malé i velké podniky. Pro fyzickou osobu, která podniká, je reorganizace jediným způsobem jak se vyhnout konkurzu. Insolvenční zákon totiž pro takové osoby oddlužení nepřipouští. Mimo to, úspěšná reorganizace přinese možnost vyjít z neúspěšného podnikání společensky

příznivým způsobem, tj. není společensky stigmatizován konkurzem – jeho podnikatelská pověst není konkurzem poškozena, protože prošel spolu s věřiteli očistným procesem reorganizace.

I pro dlužníka - právnickou osobu může úspěšná reorganizace přinést možnost uchovat si kontrolu nad provozem podniku po dobu reorganizačního řízení (dlužníkovi jsou ponechány dispoziční oprávnění k jeho majetku). Reorganizace je ekonomicky příznivějším řešením pro dlužníkovy věřitele i akcionáře.

Pro věřitele bude reorganizace výhodnějším způsobem řešení dlužníkovy úpadku, pouze pokud je dlužníkův podnik životaschopný. Ale pouze v případě, že se podnik vyplatí ozdravit. Insolvenční zákon věřitelům umožňuje hlasováním na schůzi věřitelů rozhodnout, že způsobem řešení dlužníkovy úpadku bude konkurz a tak se vyhnout neefektivním reorganizacím.

Reorganizace je zahájena rozhodnutím soudu, kterým reorganizaci povolí. Následně má dlužník přednostní právo sestavit v určité době tzv. reorganizační plán. Pokud dlužník ve vymezené době reorganizační plán nesestaví, mohou se o totéž pokusit i věřitelé. O reorganizačním plánu se hlasuje na schůzi věřitelů a následně insolvenční soud rozhodne, zda jej schválí. Pokud se nepodaří plán sestavit nebo jej insolvenční soud neschválí, v zásadě bude zbylým řešením úpadku pouze konkurz.

Reorganizační plán je dokument, ve kterém jsou popsána veškerá opatření, která je nutné provést, aby došlo k ozdravení provozu dlužníkovy podniku. Reorganizační plán i sám zakládá, mění nebo ruší různé vztahy mezi dlužníkem a věřiteli, dlužníkem a akcionáři nebo dlužníkem a zaměstnanci.

Po dobu reorganizačního řízení má dlužník dispoziční oprávnění k svému majetku. Pouze ve výjimečných případech je může insolvenční soud rozhodnutím omezit.

Dlužník dále provozuje svůj podnik, tzn. přijímá zakázky, nakupuje potřebné suroviny, vyrábí, platí energie, zaměstnance, hradí své ostatní závazky, je-li toho schopen. Má však povinnost zdržet se takového jednání, kterým by podstatně zmenšil svůj majetek (např. darovat část svého majetku) nebo kterým by došlo k podstatné

změně ve skladbě majetku (např. prodej nemovitosti a za utržené peníze následná koupě zboží podléhajícího zkáze).

Dlužník je i nadále osobou s dispozičním oprávněním, tzn. i nadále provozuje svůj podnik v souladu s reorganizačním plánem. O plnění reorganizačního plánu, o právních úkonech, které učiní, i o běžné podnikatelské činnosti pravidelně informuje insolvenčního správce.

Je-li dispoziční oprávnění dlužníka omezeno, přechází v rozsahu tohoto omezení na insolvenčního správce, tzn. správce vykonává potřebné úkony, které není oprávněn vykonávat dlužník. Omezení se může týkat pouze povinnosti vyžádat si s některým úkony souhlas správce.

Insolvenční správce dohlíží na činnost dlužníka a výjimečně má pravomoci, která na něj přešly omezením dispozičních oprávnění dlužníka. Insolvenční správce při reorganizaci vykonává pouze dohled nad činností dlužníka při plnění reorganizačního plánu a dlužník je povinen insolvenčního správce o plnění plánu informovat. V případě omezení dispozičních práv dlužníka vykonává tato práva insolvenční správce v rozsahu, ve kterém jsou omezena dlužníkovi. Insolvenční správce o výsledcích své činnosti informuje věřitelský výbor a insolvenční soud. Insolvenční správce také rozhoduje v působnosti valné hromady nebo členské schůze, výkon funkce valné hromady nebo členské schůze dlužníka je po dobu reorganizační pozastaven.

Schválení plánu insolvenčním soudem je důležitá podmínka pro reorganizaci dlužníka. Insolvenční soud schválí reorganizační plán, pokud jím není porušen zákon, není sestaven za nepoctivým účelem, věřitelé získají více, než by získali konkurzem, všechny přednostní (tzv. pohledávky za majetkovou podstatou a jim postavené na roveň), byly zaplacené a reorganizační plán přijaly všechny věřitelské skupiny. Výjimečně může insolvenční soud reorganizační plán schválit, i když jej všechny věřitelé skupiny nepřijmou. V takovém případě insolvenční soud přezkoumává i to, zda je reorganizační plán spravedlivý, uskutečnitelný a zda s věřiteli nakládá rovným způsobem.

Pokud dlužník podstatným způsobem poruší reorganizační plán anebo se ukáže, že jej není schopen splnit, insolvenční soud může, bez dalšího, na takového dlužníka prohlásit konkurz.

Daňové dopady

Zaniklý dluh, resp. jeho část při reorganizaci dlužník dle zvláštního právního předpisu odepisuje do výnosů, kterou jsou však osvobozeny od daně z příjmů. Věřitel naopak svoji zaniklou pohledávku, resp. část pohledávky, může odepsat do nákladů, které jsou daňově účinné, a věřitel si o tuto odepsanou pohledávku může snížit základ daně. Podmínkou však je, že dlužník věřitelovu pohledávku vede správně v seznamu závazků, který předkládá insolvenčnímu soudu.

Dlužník se samozřejmě může se svým věřitelem dohodnout i mimo insolvenční řízení na prominutí dluhu, resp. jeho částí. V tomto případě dlužník svůj prominutý dluh dle zvláštního právního předpisu opět odepíše do výnosů, který však nejsou osvobozeny od daně a jsou tedy daňově účinné, tzn. zvyšuje o ně svůj daňový základ. Věřitel pak svoji zaniklou pohledávku, resp. její část, sice může odepsat do nákladů, které však nejsou daňově účinné a nemůže si tedy tuto odepsanou pohledávku zahrnout do daňových nákladů a snížit tak svůj základ daně.

Zatímco je konkurz v zásadě založen na postupném prodeji dlužníkovy majetku po kusech, reorganizace je založena na snaze udržet životaschopný podnik nebo jeho část pohromadě, ozdravit a dále jej provozovat. Cíle reorganizace a konkurzu jsou tedy odlišné a odlišné jsou nástroje, která jak konkurzní, tak reorganizační řízení využívá.

III.3. ODDLUŽENÍ

Institut oddlužení dle insolvenčního zákona je určen pro dlužníky-nepodnikatele, kteří jsou schopni svým nezajištěným věřitelům jednorázově nebo ve splátkách po dobu nejdéle 5 let uhradit alespoň 30% jejich pohledávek. Možnost oddlužit se poskytuje dlužníkovi druhou šanci tak, že po uhrazení alespoň 30% závazků (příp. méně, pokud věřitelé souhlasí) je dlužník osvobozen od placení zbytku závazků. Nesmí se však

jednat o nepoctivý záměr dlužníka a dlužník musí splnit přísné podmínky! Oddlužení není určeno pro řešení podnikatelských dluhů, tedy se posuzuje nejen to, zda je dlužník v době podání návrhu na povolení oddlužení nepodnikatel, ale také povaha jeho dluhů.

Typickým dlužníkem, pro něhož je oddlužení určeno, je dlužník-spotřebitel. Jedná se o dlužníka, jehož spotřební výdaje a příjmy nejsou vyrovnané a který není schopen splácet své závazky přijaté za účelem pořízení zejména spotřebního zboží, ale i nemovitého majetku, dovolené, telefonu, televize atd.

V případě, že nepodnikatel není schopen své závazky splácet a nerozhodně se včas pro oddlužení, mohou věřitelé vymáhat své pohledávky způsoby, jejichž důsledky pro dlužníka budou často velice dramatické. Dlužníkovi může být exekuvován veškerý jeho majetek nad rámec věcí, které nezbytně potřebuje k uspokojování potřeb svých a své rodiny. Exekucí může být postižen i byt příp. dům dlužníka, a to bez náhrady! Exekucí mohou být dále postiženy veškeré příjmy (včetně např. důchodu nebo stipendia) dlužníka po odečtení základní stanovené částky. Výsledkem pak může být dlužník bez majetku „odsouzený“ k celoživotnímu splácení závazků.

Naplní-li dlužník-nepodnikatel podmínky úpadku nebo hrozícího úpadku a je schopen svým nezajištěným věřitelům jednorázově nebo ve splátkách po dobu 5 let uhradit alespoň 30% jejich pohledávek, může svoji situaci řešit oddlužením. Možnost oddlužit se poskytuje dlužníkovi druhou šanci tak, že po uhrazení 30% závazků (příp., méně, pokud věřitelé souhlasí) je dlužník osvobozen od placení zbytku závazků.

Oddlužení lze provést buď zpeněžením majetkové podstaty a tedy jednorázovým vyrovnáním s věřiteli, nebo plněním splátkového kalendáře z příjmů dlužníka po dobu 5 let. Za dlužníka se mohou zavázat při povolení oddlužení třetí osoby jako spoludlužníci nebo ručitelé. O způsobu oddlužení rozhodují nezajištění věřitelé. Nedohodnou-li se, rozhoduje soud. Zajištění věřitelé nejsou oddlužením dotčeni, tedy se budou uspokojovat z majetku, kterým byly jejich pohledávky zajištěny (zástava apod.)

V procesu oddlužení insolvenční správce zpeněžuje majetkovou podstatu (v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty) nebo dohlíží na plnění splátkového kalendáře dlužníkem (v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře).

V případě zpeněžení majetkové podstaty dojde k prodeji veškerého majetku dlužníka, který nezbytně nepotřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny (např. kromě oděvů, zdravotních potřeb, hotovosti do 1000,- Kč atd.). Dlužníkův majetek kromě běžných movitých a nemovitých věcí je i např. účet stavebního spoření, účet investičního pojištění, podílový list, akcie, podíl ve společnosti či družstvu atd. část závazků může hradit spoludlužník.

V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře hradí dlužník věřiteli po dobu 5 let měsíčně ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí uspokojeny přednostní pohledávky. Dlužník po dobu plnění oddlužení sám disponuje se svými příjmy, se kterými však musí naložit pouze způsobem uvedeným v rozhodnutí o schválení oddlužení, tzn. že je v určené výši musí vydat dobrovolně svým věřitelům. Dlužníkův majetek tedy nebude postižen, dlužník však musí po dobu 5 let vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a usilovat o maximální uspokojení věřitelů.

Insolvenční soud může zrušit již schválené oddlužení, jestliže dlužník neplní podstatné povinnosti schváleného způsobu oddlužení nebo jestliže se ukáže, že podstatnou část svých závazků nebude schopen splnit. Důvodem pro zrušení oddlužení může být i to, že dlužník po schválení oddlužení zavíní vznik dalších závazků, které nehradí. V případě schváleného oddlužení dojde k prohlášení konkurzu na majetek dlužníka.

Pokud dlužník řádně a včas splní podmínky schváleného oddlužení, osvobodí ho soud na základě jeho návrhu od zůstatků nesplacených závazků, které byly přihlášeny do oddlužení, ale také od závazků, které do oddlužení přihlášeny nebyly, přestože přihlášeny být mohly. Toto zproštění se však netýká „nových“ závazků dlužníka vzniklých po schválení oddlužení. Osvobození od placení závazků však může soud dlužníkovi odejmout v případě, že do 3 let od přiznání osvobození vyjde najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka nebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům

IV. Závěr

Dosavadní zákon o konkurzu a vyrovnání prakticky neumožňoval jiné řešení dlužníkovy úpadku, než prodej jeho majetku. Konkurz přitom často přicházel pozdě, věřitelé neměli větší vliv na průběh konkurzu k podstatným informacím o jednotlivých konkurzech se dostávali složitě.

Nový insolvenční zákon by měl přinést:

- **rychlost** – zákon nabízí rychlejší řešení vztahů dlužníka a věřitele, ale předpokládá také aktivní přístup
- **transparentnost** – možnost sledovat vše důležité o insolvenčních řízeních v insolvenčním rejstříku je výhodou, ale také nezbytností pro ty, kteří nechtějí přijít o své práva a chtějí insolvenční řízení ovlivňovat
- **efektivitu** – nové cesty pro dlužníky, příslib uspokojivějšího řešení pro věřitele, ozdravení ekonomického prostředí a právních vztahů mezi dlužníky a věřiteli
- **odpovědnost** – každé soudní řízení znamená určitá rizika pro všechny zúčastněné. Proto je důležité chovat se odpovědně již v době, kdy dluhy vznikají a snažit se majetkovou situaci vždy uspokojivě uspořádat. Insolvenční řízení je to nejdražší možné řešení a vždy je placeno z peněz věřitelů (z majetkové podstaty, která má být „rozdělena“ mezi věřitele). Vždy je vhodné přistoupit k jiné dohodě – smluvnímu řešení - „zkusit se domluvit“

V. SEZNAM ZKRATEK

- DPPO - daň z příjmu právnických osob
- s. r. o. - společnost s ručením omezeným
- DPH - daň z přidané hodnoty
- ZSPD - zákon o správě daní a poplatků
- ZKV - zákon o konkurzu a vyrovnání
- ZÚ - zákon o účetnictví
- OZ - obchodní zákoník
- o. s. ř. - občanský soudní řád
- BSM - bezpodílové vlastnictví manželů
- KP - konkurzní podstata
- IS – Insolvenční zákon

Seznam použitých informačních zdrojů

Bibliografické zdroje

- Ilona Schellová – Insolventní zákon, Eurounion s.r.o. 2006
- Ilona Schellová – Bankroty očima práva, 1997
- Koučová - Raban, Konkurz a vyrovnání, Nakladatelství Orac, 1999
- Zákon č.182/2006 Sb. v platném znění
- Zákon č.328/1991 Sb. v platném znění

Elektronické zdroje

- Komora správců majetku a likvidátorů [online]. 2008 - Dostupný na WWW:
www.komoraspravcu.cz
- Oficiální stránky k insolventnímu právu [online]. 2008 - Dostupný na WWW:
www.insolvencni-zakon.justice.cz.cz